

УДК 347.163

Л. М. Зілковська, канд. юрид. наук, доцент, заступник декана
Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова
Економіко-правовий факультет, кафедра цивільно-правових дисциплін
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

НЕДОЛІКИ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПАТРОНАТ НАД ДІТЬМИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Зазначена стаття присвячена аналізу норм Сімейного кодексу України щодо відносин в сфері влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Автором критично проаналізовано норми глави 20 СК «Патронат над дітьми» та розроблено шляхи вирішення виявлених проблем.

Ключові слова: патронат, влаштування дітей-сиріт, Сімейний кодекс України, піклування.

З прийняттям нового Сімейного кодексу України (далі – СК) знайшло своє вирішення багато проблем щодо правового регулювання відносин в сфері влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Водночас при безпосередньому застосуванні норм СК виникає багато проблем, пов'язаних з недосконалістю формулювання правових норм, з неточністю та неповнотою їх для врегулювання суспільних відносин. Критичному правовому аналізу мають підлягати насамперед норми глави 20 СК – «Патронат над дітьми». Саме це і є метою даної статті. В Україні окремі правові проблеми патронату були предметом досліджень як на рівні дисертаційних проць, так і на рівні підручників та наукових коментарів до законодавства. Вивченням їх займалися, зокрема, В.І.Борисова, І.А.Бірюков, Н.А.Д'ячкова, О.І.Карпенко, В.Ю.Москалюк, З.В.Ромовська, Ю.С.Червоний.

У розвитку законодавчого регулювання патронату завжди спостерігалась певна двозначність, пов'язана з існуванням таких понять, як патронат і патронаж. На це свого часу звертала увагу А.М.Нечаєва, вивчаючи історію розвитку патронату. При цьому під патронатом розумілась сукупність заходів матеріальної допомоги особам, які морально опустилися (зокрема тим, хто звільнився з ув'язнення, проституткам тощо) з метою забезпечення їм переходу до чесного трудового життя. Цей вид патронату містив в собі тільки якісь маленькі зачатки патронату як способу охорони дітей-сиріт. Існував також патронат як інститут церковного права, який передбачав надання певної сукупності прав і обов'язків особі, яка перебувала на церковній посаді, що жодного відношення до дітей-сиріт не мало. Патронаж, в свою чергу, був пов'язаний з благодійністю стосовно дітей, з їх призьінням шляхом влаштування безпритульних дітей, хворих та інших осіб, які потребували турботливого домашнього догляду, в приватні сім'ї. Законодавчі витоки патронажу уходять своїм корінням в епоху царювання Катерини II [1, с. 310; 2, с. 57-58]. Подальший розвиток патронату і патронажу також є неоднозначним. В сучасному законодавстві України ці терміни використовуються подекуди як різнопланові поняття, а подекуди ототожнюються.

Виникнення норм щодо патронату в законодавстві радянського періоду пов'язують з прийняттям у 1922 р. Кодексу законів про народну освіту УСРР [3]. Інститут патронату, як зазначено в п. 282 цього Кодексу, встановлюється як засіб боротьби з безпритульністю і правопорушеннями. Патрунування за цим Кодексом застосовувалося до двох категорій неповнолітніх: до тих, яких відпускали з

будинків перевиховання, а також до тих, які потребували влаштування їх до дитячих закладів з інтернатом, у разі відсутності місць в останніх.

В подальшому правове регулювання патронату над дітьми здійснюється відповідно до прийнятих: Об'єднану Наркомосвіти № 10110914 "Про віддачу вихованців дитячих будинків на патрунування до селян" (1928 р.); постанови ВЦВК і РНК РРФСР «Про порядок передачі дітей на виховання (патронат) в сім'ї трудящих» від 1 квітня 1936 р.; Положення про порядок патрунування дітей у колгоспах та родинках трудящих, затвердженого Постановою РНК УРСР від 11 червня 1940 р. № 831; постанови РНК СРСР і ЦК ВКП(б) «Про влаштування дітей, які залишилися без батьків» від 23 січня 1942 р. Цілями цих нормативних актів були боротьба з безпритульністю, тимчасове влаштування дітей, які залишилися без батьків, в сім'ї робітників, службовців і колгоспників.

З набранням чинності Основами законодавства Союзу РСР і союзних республік про шлюб і сім'ю, тобто з 1 жовтня 1968 р. інститут патронату із сімейного законодавства був виключений (зберегли його тільки Узбекистан і Латвія) [4, с. 99]. Виключення норм про патронат із законодавства пояснювалося ліквідацією такого негативного явища для радянської країни, як дитяча безпритульність і бездоглядність. Зважаючи на це, радянські науковці все менше уваги приділяли патронату. Вона зводилася головним чином тільки до викладення цього поняття у підручниках з сімейного права.

До скасування норм про патронат ця форма влаштування дітей ґрунтувалась на договорі, однак його правова природа була малодослідженою. Висловлювалися думки, що цей договір не є цивільно-правовим, оскільки його предметом є виховання дітей [5, с. 286].

Є.М.Ворожейкін, досліджуючи правовідносини з приводу виховання дітей, включав сюди й патронат, розглядаючи його як інститут законодавства [6, с. 231]. Суб'єктами відносин при патронаті були особа, яка брала на себе обов'язки по вихованню відносно патрунованого, і особа, щодо якої встановлювався патронат [6, с. 233]. Статті 159, 160 КпШС Латвійської РСР встановлювали вимоги щодо особи, яка допускалась до патрунування – це могли бути особи обох статей, крім неісдатних або обмежено ісдатних осіб, осіб, позбавлених батьківських прав, відсторонених від виконання обов'язків опікуна або піклувальника за неналежне виконання покладених на них обов'язків, колишні усиновлювачі, якщо усиновлення було скасоване внаслідок неналежного виконання ними своїх обов'язків. Патронат встановлювався над особою, яка не досягла 15 років, а у виняткових випадках (хвороба, навчання дитини тощо) виховання дитини могло бути продовжене до 18 років (ст. 162 КпШС Латвійської СРСР).

В.О.Тархов зазначав, що „патронат являє собою виховання дитини в сім'ї за договором. Договір укладається між особою, яка бажає взяти дитину на патрунування, з одного боку, і відділом районного (міського) виконкому – відділом охорони здоров'я стосовно дітей віком до 3 років і народної освіти стосовно дітей у віці більше 3 років. В сільській місцевості договір підписується правлінням каси громадської взаємодопомоги колгоспу і реєструється в сільській Раді” [7, с. 101].

На патронат, як правило, передавалися діти у віці від 5 місяців до 14 років. В окремих випадках патрунування могло здійснюватися і стосовно дітей, які не досягли 5 місяців, і тривати до 18 років. При передачі дітей на патронат їм одночасно видавалися одяг і взуття, а сім'ї, яка прийняла дитину, щомісячно виплачувалася допомога. В сільській місцевості розмір і види щомісячної

допомоги (грошової або натуральної) встановлювався загальними зборами членів каси взаємодопомоги колгоспників. Укладенню договору мало передувати обстеження сім'ї, яка бажала взяти дитину на патронат. В подальшому органи опіки та піклування мали вести систематичний нагляд за виконанням умов договору і за вихованням патронованих дітей. Хоча законодавство того часу не встановлювало правила про аналогічність обов'язків патронатного вихователя і опікуна, деякі науковці вважали, що це впливає з норм Кодексів про шлюб та сім'ю, які вимагали, щоб кожна дитина-сирота мала опікуна [8, с. 299].

Припинення договору відбувалося за досягнення дитиною обумовленого законодавством і договором віку, при усиновленні дитини, а також у випадках, коли патронована дитина отримувала аліменти або пенсію, які були рівними або перевищували встановлений розмір допомоги за патрунування, в останньому випадку вихователь призначався опікуном або піклувальником неповнолітнього [7, с. 102]. Договір патрунування підлягав достроковому розірванню в загально-позовному порядку у випадку порушення вихователем своїх обов'язків за договором або у разі виникнення несприятливих змін сімейно-побутових умов вихователя, а також на вимогу батьків або близьких родичів дитини, які знайшлися, або батьки, які були визнані безвісно відсутніми, з'явилися [7, с. 102-103].

В прийнятті у 1968-1970 р.р. нові КпШС республік СРСР норми про патронат не увійшли, а договори про патронат, які були укладені до набрання чинності цими Кодексами, визнавались дійсними до спливу строку, на який були укладені. Таке правило, наприклад, було встановлено в ст. 15 Указу Президії Верховної Ради РРФСР від 17 жовтня 1969 р. [10]. „Відповідно на ці відносини поширювалися норми раніше чинних законів про шлюб, сім'ю і опіку” [9, с. 298].

В Україні можливість передачі дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, під патронат, з'явилася з прийняттям СК України 2002 року. Як зазначається науковцями, «це оновлений інститут сімейного законодавства України» [11, с. 227].

У сучасному законодавстві України використовуються два схожих терміни для позначення відносин, метою яких є опікування над дітьми, повнолітніми особами, які через хворобу, інші причини потребують посиленої уваги з боку держави. Це – „патронат” та „патронаж”. Зазначені терміни походять від одного, латинського – *patronus* – захисник, що в Стародавньому Римі використовувалося для позначення знатної, впливової особи, яка брала під своє покровительство (патронат) вільних незаможних або неповноправних громадян (клієнтів), ставлячи останніх у фактичну залежність від перших.

У законодавчих актах терміни „патронаж” і „патронат” використовуються для позначення:

- форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, – патронат. Здійснюється патронатним вихователем (гл. 20 СК);
- форми навчання – педагогічний (соціально-педагогічний) патронаж (соціально-педагогічний патронат), метою якого є сприяння взаємодії навчальних закладів, сім'ї і суспільства у вихованні дітей, їх адаптації до умов соціального середовища, забезпечення консультативної допомоги батькам, особам, які їх замінюють. Педагогічний патронаж здійснюють соціальні педагоги (ст. 3, 22 Закону „Про освіту”), соціально-педагогічний патронат сім'ї здійснюють дошкільні навчальні заклади (ст. 7, 11 Закону „Про дошкільну освіту”);

- форми соціальних послуг – соціально-побутовий патронаж. Здійснюється суб'єктами, що надають соціальні послуги – державними та комунальними спеціалізованими підприємствами, установами та закладами соціального обслуговування, підпорядкованими центральним, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, юридичними особами, створеними відповідно до законодавства, які не мають на меті отримання прибутку, фізичними особами (ст. 1, 5 Закону „Про соціальні послуги”);

- форми соціального супроводу – робота, спрямована на здійснення соціальних опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій дітей та молоді з метою подолання життєвих труднощів, збереження, підвищення їх соціального статусу (Закон „Про соціальну роботу з дітьми та молоддю”; Закон „Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”);

- форми державної підтримки та соціальної допомоги неповнолітнім особам, які звільнилися після відбування покарання – соціальний патронаж. Здійснюється кримінальною міліцією у справах дітей (ст. 5 Закону „Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей”), а також місцевими державними адміністраціями (п. 7 ст. 23 Закону „Про місцеві державні адміністрації”) та виконавчими органами сільських, селищних, міських рад (п. 14 ч. 1 ст. 34 Закону „Про місцеве самоврядування в Україні”);

- форми державної підтримки та соціальної допомоги особам, які звільнилися після відбування покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк – соціальний патронаж. Здійснюється з метою сприяння цим особам у працевлаштуванні, професійній переорієнтації та перепідготовці, створення належних житлово-побутових умов, запобігання впливу на них криміногенних факторів. Органами, установами та організаціями, на які покладається здійснення заходів соціального патронажу, є місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, центри соціальної адаптації, служби у справах неповнолітніх, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, спостережні комісії, органи соціального захисту населення, органи охорони здоров'я, органи внутрішніх справ, центри зайнятості населення, будинки-інтернати, кризові центри, служби психологічної допомоги, притулки, в тому числі для неповнолітніх, установи соціального патронажу, будинки нічного або тимчасового перебування звільнених осіб, громадські організації та інші уповноважені на це органи, організації та установи (ст. 1, 2, 3 5, 8 Закону „Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк”; ст. 16 Закону „Про амністію”; п. 7 ст. 23 Закону „Про місцеві державні адміністрації”; п. 14 ч. 1 ст. 34 Закону „Про місцеве самоврядування в Україні”);

- форма державної служби – патронатна служба. Запроваджена Законом „Про державну службу”, відповідно до ст. 15 якого Президент України, Голова Верховної Ради України, глави місцевих державних адміністрацій мають право самостійно добирати та приймати осіб на посади своїх помічників, керівників прес-служб, радників і секретарів згідно зі штатним розглядом і категорією, що відповідає посаді. Час перебування на посаді таких осіб зазвичай обмежений часом перебування на посаді керівника (патрона)⁵.

⁵ Див.: Закон „Про державну службу”; ст. 47 Закону „Про Кабінет Міністрів України”; ст. 9, 41 Закону „Про дипломатичну службу”; Порядок перебування на державній службі працівників патронатної

Таким чином, патронат і патронаж за законодавством України – не тільки форма влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, але й форма соціального обслуговування, переважно в домашніх умовах, окремих фізичних осіб певних категорій, і форма державного нагляду за особами, які звільнилися після відбування покарання, та надання їм соціальної допомоги, і форма державної служби.

Слід зауважити, що в законодавстві деяких пострадянських країн, зокрема – Росії, також немає однозначності в законодавчому визначенні патронату (патронажу). Так, законодавством РФ передбачено встановлення патронажу щодо двох категорій фізичних осіб:

1) встановлення патронажу над дієздатними фізичними особами як форма захисту прав повнолітніх дієздатних громадян, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати і захищати свої права і виконувати обов'язки. Встановлюється відповідно до федерального законодавства – ст. 41 ЦК РФ, а також регіональних законів. Ця форма захисту прав повнолітніх дієздатних фізичних осіб є аналогічною тій, що встановлена ст. 78 ЦК України, а саме – призначення дієздатній фізичній особі помічника для надання допомоги у здійсненні її прав та виконанні обов'язків;

2) встановлення патронажу над дітьми як форма влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. Встановлюється на рівні регіонального законодавства, однак правовою передумовою для цього служать норми ч. 1 ст. 123 СК РФ, відповідно до якої законами суб'єктів Російської Федерації можуть бути передбачені інші форми влаштування дітей, які залишилися без піклування батьків. При цьому, в законах суб'єктів РФ використовуються різні терміни для позначення такої форми влаштування дітей, які залишилися без піклування батьків – патронатна сім'я, патронажна сім'я, сім'я патронатних вихователів.

Щодо правової природи патронажу в науці відстоюються принаймні три думки. Прибічники першої А.М.Нечаєва і Л.Ю.Міхеєва доводять, що патронаж над дієздатними особами слід відрізнити від опіки та піклування, а також не слід співвідносити патронаж і піклування як видове і родове поняття [12, с. 90; 13, с. 58]. Прибічники другої точки зору, зокрема, К.Б.Ярошенко, стверджують, що патронаж – це новий інститут, призначений для сприяння громадянам в здійсненні майнових прав [14, с. 130]. Прибічники третьої – С.М.Попова, М.В. Кротов – вважають, що патронаж є різновидом піклування [15, с. 65; 16, с. 115].

Визначення правового статусу осіб, які здійснюють патронат над дітьми, має велике значення. Наприклад, незважаючи на те, що ст. 242 ЦК України не називає серед законних представників патронатних вихователів, ст. 1 Закону „Про громадянство України” визнає патронатних вихователів законними представниками дітей, а ст. 6, 12 вказаного Закону визнають передачу дитини на виховання в сім'ю патронатного вихователя підставою набуття громадянства України нарівні з усиновленням дитини, встановленням над дитиною опіки чи піклування, влаштування дитини в дитячий заклад чи заклад охорони здоров'я, в дитячий будинок сімейного типу чи прийомну сім'ю.

СК встановлює, що за договором про патронат орган опіки та піклування передає дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, на виховання у сім'ю іншої особи (патронатного вихователя) до досягнення дитиною

повноліття, за плату. За виховання дитини патронатному вихователю встановлюється плата, розмір якої визначається за його домовленістю з органом опіки та піклування (ст. 252, 254 СК). Закон, зобов'язуючи в ст. 255 СК патронатного вихователя забезпечити дитину житлом, одягом, харчуванням тощо, створити дитині умови для навчання, фізичного та духовного розвитку, захищати дитину, її права та інтереси як *опікун або піклувальник*, без спеціальних на те повноважень, водночас не містить тих застережень щодо особи патронатного вихователя, які містяться щодо особи опікуна та піклувальника в ст. 64 ЦК і тих вимог, що встановлені в ст. 244 СК. Це перша недосконалість в правовому регулюванні відносин з патронату над дітьми, що міститься в СК.

Другий недолік, на який слід звернути увагу, – це встановлення такої підстави припинення договору про патронат, як відмова від нього дитиною, яка досягла 14 років (ст. 256 СК). Як відомо, з досягненням дитиною 14 років вона має неповну цивільну дієздатність, яка дозволяє їй вчиняти правочини, передбачені ст. 31 ЦК (самостійно вчиняти дрібні побутові правочини, здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом), а також – передбачені ст. 32 ЦК (самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами; самостійно здійснювати права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом; бути учасником (засновником) юридичних осіб, якщо це не заборонено законом або установчими документами юридичної особи; самостійно укладати договір банківського вкладу (рахунку) та розпоряджатися вкладом, внесеним нею на своє ім'я (грошовими коштами на рахунку). Інші правочини неповнолітня особа вчиняє за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальників, органу опіки та піклування. Як бачимо, вчинення дитиною, яка досягла 14 років, такого правочину, як відмова від договору про патронат, не входить до переліку правочинів, які фізична особа названого віку може вчиняти самостійно. Крім цього, ігнорується думка органу опіки і піклування, який є стороною за договором про патронат.

Слід зауважити, що ст. 256 СК не передбачає таких підстав для припинення договору про патронат, які встановлені, наприклад, щодо припинення опіки та піклування, або скасування усиновлення, зокрема, передача малолітньої особи батькам (усиновлювачам) тощо.

Невизначеність правового статусу патронатних вихователів на практиці призводить до конфлікту інтересів між останніми і батьками дитини, яку взято під патронат, оскільки передача дитини на виховання іншим особам не звільняє батьків від обов'язку батьківського піклування щодо неї. Такі конфлікти виникатимуть, зокрема, при вирішенні питання про медичне втручання, оскільки патронатні вихователі, на відміну від батьків, усиновлювачів, опікунів та піклувальників, не вважаються законними представниками неповнолітніх відповідно до Основ законодавства України про охорону здоров'я.

Відсутні в законодавстві також вимоги щодо звітності патронатних вихователів, і, головне, – щодо відповідальності патронатних вихователів за неналежне виконання їхніх обов'язків за договором про патронат.

Більшість науковців, які здійснюють дослідження проблем правового регулювання влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, вважають, що законодавче закріплення патронатного виховання, як ще однієї з форм улаштування дітей, позбавлених батьківського піклування, дозволить розв'язати такі існуючі в нашому суспільстві проблеми, як відірвати дітей від “вулиці” і дати змогу особам, які не мають з певних причин постійної

роботи, реалізувати за платню свої можливості у цій сфері (Л. Драгневич [17, с. 24], В. Ю. Москалюк [18, с. 22]), інші науковці намагаються довести, що втіленням історично втраченого правового інституту патронату є прийомна сім'я (О. І. Карпенко [19, с. 89]). Ці позиції по-різному обґрунтовуються, однак їх прибічники єдині в тому, що патронат являє собою особливий вид (форму) влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які мають право на існування.

На нашу думку, названі позиції видаються дещо спірними, оскільки існування законодавчого інституту патронату в такому вигляді, як він представлений в СК, веде до ототожнення декількох правових явищ, які істотно різняться між собою, а саме – ототожнення патронату над дітьми, по-перше, з встановленням опіки та піклування над дітьми, по-друге, з влаштуванням дитини в прийомну сім'ю. Крім цього, можливе ототожнення правовідносин патронатного вихователя і фактичного вихователя. До цього слід ще додати, що надаючи законодавчо можливість передачі дитини в сім'ю патронатного вихователя за договором на оплатній основі, законодавчо не виписано конкретних обов'язків патронатного вихователя, його звітності та контролю за його діяльністю, відповідальності, що може стати підставою для зловживання патронатними вихователями їхніми правами, створити загрозу для життя і здоров'я дитини. Зважаючи на це, постає питання про самостійність і самоцінність інституту патронату над дітьми.

На нашу думку, сутність патронату як соціально-правового явища має полягати не у визнанні його однією з форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Більш досконалішими і ефективними в цьому сенсі є інститути опіки та піклування, прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу. Сутність патронату має полягати у супроводі (соціальному, педагогічному) дітей, сім'ї яких виявляються неблагополучними, діти перебувають у соціально-небезпечному становищі. В такому разі патронат слугуватиме профілактикою сирітства. Покладення таких функцій можливе як на органи опіки та піклування, служби в справах дітей, так і на освітні установи. До цього є і правові підстави. Так, Закон України „Про охорону дитинства” від 26 квітня 2001 р. не містить визначення патронату, однак передбачає можливість участі трудових колективів, благодійних та інших громадських організацій, фізичних осіб у створенні розвиненої системи патронату дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у порядку, визначеному законодавством, і за сприяння держави. При цьому патронат в розумінні цього Закону є одним із видів благодійності та спонсорства. виправлення існуючої на сьогодні ситуації з правового регулювання патронату неможливе тільки лише внесенням змін до глави 20 СК, направлених на усунення вказаних вище упущень. Повинні бути переглянуті позиції щодо необхідності патронату як законодавчого інституту форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Література

1. Нечаева А. М. Семейное право: Курс лекций. – М.: Юристъ, 1998.
2. Нечаева А. М. Охрана детей-сирот в России (История и современность). – М.: Дом, 1994.
3. Кодекс законов о народном просвещении УССР: Утв. постановлением ВУЦИК 22.11.1922 г. // Собрание Указаний и Распоряжений Рабоче-Крестьянского Правительства Украины. – 1922. – № 49. – Ст. 729.

4. Воронина З. И. Институт фактического воспитания в семейном праве // Правоведение. – 1992. – № 5. – С. 99.
5. Рясенцев В. А. Семейное право. – М.: Юрид.лит., 1971.
6. Ворожейкин Е. М. Семейные правоотношения в СССР. – М.: Юрид.лит., 1972.
7. Тархов В. А. Советское семейное право / Отв. ред. Н.Б.Зейдер. – Саратов: Изд-во Саратовского ун-та, 1963.
8. Ершова Н. М. Опекa и попечительство над несовершеннолетними. – М.: Госюриздат, 1959.
9. Белякова А. М., Ворожейкин Е. М. Советское семейное право. – М.: Юрид. лит., 1974.
10. О порядке введения в действие Кодекса о браке и семье РСФСР: Указ Президиума Верховного Совета РСФСР от 17 октября 1969 г. // ВВС РСФСР. – 1969. – № 43. – Ст. 1290.
11. Борисова В. І. Патронат над дітьми / Сімейне право України: Підручник / За заг. ред. В.І.Борисової та І.В.Жилінкової. – К.: Юрінком Інтер, 2004.
12. Гражданский кодекс РФ. Часть первая: Научно-практ. комментарий / Отв. ред. Т. Е. Абова, А. Ю. Кабалкин, В. П. Мозолин. – М., 1996.
13. Михеева Л. Ю. Опекa и попечительство: Теория и практика / Под ред. Р. П. Мананковой. – М.: Волтерс Клувер, 2004.
14. Гражданское право России. Общая часть: Курс лекций / Отв. ред. О. Н. Садилов. – М., 2001.
15. Гражданское право. Часть первая: Учебник / Под ред. А. Г. Калпина, А. И. Масляева. – М., 1997.
16. Гражданское право. Т. 1: Учебник / Под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. – М., 2001.
17. Драгневич Л. Деякі аспекти законодавчого врегулювання проблеми влаштування неповнолітніх дітей, позбавлених батьківського піклування // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2002. – № 5 (4). – С.24.
18. Москалюк В. Ю. Дитячий будинок сімейного типу як форма улаштування дітей, позбавлених батьківського піклування (цивільно-правовий аспект): Дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. – Х., 2003.
19. Карпенко О. І. Правові засади утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. – Х., 2002.

Л. М. Зилковская

Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова

Экономико-правовой факультет, кафедра гражданско-правовых дисциплин

Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

НЕДОСТАТКИ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА О ПАТРОНАТЕ НАД ДЕТЬМИ И ПУТИ ЕГО УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

Резюме

Указанная статья посвящена анализу норм Семейного кодекса Украины об отношениях в сфере устройства детей-сирот и детей, лишенных родительской заботы. Автором критически проанализированы нормы главы 20 Семейного кодекса «Патронат над детьми» и разработаны пути решения выявленных проблем.

Ключевые слова: патронат, устройство детей-сирот, Семейный кодекс Украины, опека.

L. M. Zilkovska

Odessa National University

Frantsuzsky Bulvar, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

LACKS OF LEGISLATION ABOUT PATRONAGE OVER CHILDREN-ORPHANS AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT

Summary

The presented article is devoted to the analysis of norms of the Domestic Code of Ukraine about the relations in the field of arranging children-orphans and children deprived of paternal anxiety. An author critically analyzed the norms of chapter 20 of the Domestic Code «Patronage over children» and developed the ways of decision of the exposed problems.

Key words: Domestic Code of Ukraine, patronage, paternal anxiety, children-orphans.